

Grzegorz Bubak

PRZEDMOWA

Zakład Filologii Węgierskiej, który jeszcze niedawno (tak przynajmniej się wydaje) rozpoczynał swoją działalność, wkrótce będzie obchodzić trzydziestą rocznicę powstania. Ten czas bardzo szybko minął, zmieniali się kierownicy zakładu, pracownicy, studenci, również siedziby. Nie zmieniło się natomiast jedno: stała praca nad przybliżeniem Polakom kultury, historii i języka węgierskiego. Zakład wykształcił doskonałych specjalistów w dziedzinach literaturoznawstwa i językoznawstwa, którzy z wielkim zaangażowaniem pracują ze słuchaczami, przekazując im swoją wiedzę.

W związku ze zbliżającą się rocznicą poprosiliśmy naszych przyjaciół, doskonałych badaczy, o zaprezentowanie części swoich dokonań naukowych. Naszym zamierzeniem było przedstawienie w miarę możliwości aktualnego stanu badań problematyki polsko-węgierskiej z szerokiej perspektywy. Te nadzieje nie zostały zawiedzione – teksty, które prezentujemy w niniejszym tomie, dowodzą, że wspomniana problematyka może być i jest autentycznie interesująca, naprawdę warto poświęcać jej uwagę.

Nadesłane artykuły zamieściliśmy w dwóch częściach. Na pierwszą z nich składają się studia o tematyce literaturoznawczej, historycznej i filmowej. W drugiej z kolei znalazły się teksty dotyczące zagadnień z zakresu językoznawstwa. Kwestie literaturoznawcze zostały poruszone przez Istvána Bitskeyego, Tibora Gintliego, László Kálmána Nagya, Kingę Piotrowiak-Junkiert i Magdalenę Roguską. István Bitskey (*Pázmány Péter Lengyelország-képe*) prezentuje czytelnikowi piśmiennictwo pierwszej połowy XVII wieku. Analizuje związane z Polską osobiste wspomnienia jednego z najwybitniejszych węgierskich kaznodziejów. Interesujący jest obraz ówczesnych sąsiadów Węgrów, który wyłania się z pism Pétera Pázmánya. Pozostając w kręgu dawnych czasów, powinniśmy wspomnieć o tekście Sándora Gebeiego (*II. Rákóczi György és katonái a Rzeczpospolitában (1657)*) traktującym o kampanii prowadzonej przeciwko Polsce w 1657 roku przez jednego z najbardziej kontrowersyjnych z punktu widzenia Polaków księcia siedmiogrodzkiego Jerzego II Rakocznego. Tibor Gintli (*The Narrative Position and*

Anecdotal Narration in the Novel San Gennaro's Blood) koncentruje swoją uwagę na powieści Sándora Máraiego i charakterystyce jej narracji. László Kálmán Nagy (*Gondolatok nemzeti felkeléseink mítoszteremtő és demitizáló ábrázolásáról*) pisze o literackim obrazie XIX-wiecznych powstań narodowych na ziemiach polskich i na Węgrzech. Kinga Piotrowiak-Junkiert („*Nic straszniejszego niż same liczby*”. *Poezja Andrása Mezeiego wobec Shoah*) szuka wątków Holocaustu w poezji zmarłego w 2008 roku węgierskiego poety, prozaika i eseisty. Wreszcie Magdalena Roguska (*From Migrant to Nomad*) rozważa cechy typologiczne szeroko pojętej literatury migracyjnej na podstawie twórczości węgierskiej pisarki Melindy Nadj Abonji. Pisarka ta pochodzi z Wojwodiny, mieszka w Szwajcarii i pisze przeważnie po niemiecku.

W tej części tomu znajdziemy jeszcze dwa teksty, tym razem o tematyce filmoznawczej: to analiza najnowszego kina węgierskiego w artykule autorstwa Grzegorza Bubaka (*Az utóbbi két évtized magyar mozija*) i komparatystyczne porównanie tematyki filmów po zmianie systemowej w kinie polskim i węgierskim, którego dokonał Imre Szijártó (*Irányzatok a rendszerváltás utáni lengyel és magyar filmben*).

W części drugiej zamieściliśmy artykuły dotyczące interesujących zagadnień językoznawczych. Ágnes Domonkosi (*Metaphorical and Metonymic Motivations behind Hungarian Forms of Address*) pisze o rodzajach metaforycznych motywacji kryjących się w węgierskich zwrotach grzecznościowych. Anna Grzeszak (*Pierwsze słowniki węgiersko-polskie i polsko-węgierskie*) dokonuje historyczno-językoznawczego przeglądu pierwszych słowników, które wydano w latach 1936–1942. András Imrényi (*A fordított szórend funkcionális magyarázata*) podejmuje zagadnienia językoznawcze z perspektywy kognitywnej. Klára Korompay (*Krakkó szerepe a magyar helyesírás-történetben*) do zagadnień lingwistycznych włącza rolę, jaką odgrywał Kraków w rozwoju nie tylko węgierskiej kultury, lecz także ortografii języka węgierskiego. Ilna Koutny (*Nyelvi világtkép az állatvilágra vonatkozó frazeológiában*) pisze z kolei o związkach frazeologicznych ze świata zwierząt. Michał Németh w opublikowanej w naszym tomie drugiej części dłuższego artykułu (*W sprawie dyskusji nad najstarszymi zapożyczeniami węgierskimi w polszczyźnie (2): stpol. TABOR 'obóz; obóz wojskowy'*) skupia się na wybranych zapożyczeniach leksykalnych, które dotyczą wojskowości. József Pethő (“*Unusual*” *Similes. A Cognitive Stylistic Approach of a Special Type of Similes Based on Gyula Krúdy's Fiction*) również zajmuje się perspektywą kognitywną, ale tym razem jest to kontekst konkretnego utworu literackiego. Nasz tom kończy artykuł dwóch autorów: Szilárda Tátraiego i Krisztiny Laczkó (*Joint Attention, Construal, and the Referential Interpretation of Computer-Mediated Narratives*), który

traktuje o kwestiach możliwych interpretacji przekazywanych przez komputer różnych narracji.

Wachlarz poruszanych zagadnień jest więc bardzo szeroki i interesujący, widać również, że poszczególne prace często reprezentują problematykę interdyscyplinarną tam, gdzie spotykają się różne dziedziny naukowe. Autorzy omawiają zagadnienia zakorzenione we wspólnej historii, ale także starają się szybko reagować na dynamicznie zmieniającą się rzeczywistość wokół nas. Można również dostrzec, że o ile wciąż istnieją obszary nie do końca zbadane, o tyle równocześnie pojawiają się nowe, wymagające naszej uwagi. Ogromnie cieszą autentycznie żywe kontakty naukowe pomiędzy naszymi krajami. Wzajemne zainteresowanie historią, kulturą i językiem z pewnością służy dalszemu poznaniu. Niniejszy tom ma właśnie służyć temu celowi.

marzec 2018 r.